

КАТРЕМЕР: Криза евра ће успорити ЕУ интеграције Србије

Нед, 05/15/2011 - 21:14

- [интервју |](#)
- [економија](#)

— Нема сумње да ће актуелна криза евра, изазвана пре свега кризом у Грчкој, али и Шпанији, Португалу и Ирској, отежати европски пут Србије – каже у разговору за „Дневник“ новинар париског дневника „Либерасион“ Жан Катремер.

— До сада се знало да свака земља која жели да приступи Европској унији за то мора да плати одређену цену јер треба да спроведе структуралне реформе да би се прилагодила ЕУ. Нови моменат је то што смо сада схватили да, када нека земља чланица не поштује правила игре, то ЕУ може коштати стотине милијарди евра. Земље источног блока које су последњих година ушле у Унију, а пре свих Румунија и Бугарска, у садашњој ситуацији сигурно не би постале чланице. То је тужно за ситуацију у којој је Србија – она је на неки начин жртва. Али се показује да су били у праву они који су упозоравали на то да ширење ЕУ иде пребрзо, па чак и да је било пребрзо и осамдесетих година, када су ушле Грчка и неке друге земље.

— Сада је јасно да, док год се еврозона не среди, неће бити проширивања, а да је последња земља која ће ући у Унију пре тога бити Хрватска, мада ни то није потпуно сигурно. Када ЕУ изађе из кризе, биће много интегрисанија него што је сада и кандидатима ће бити неупоредиво теже да јој се прикључе – објашњава Катремер, који као економски новинар „Либерасиона“ већ 20 година извештава из Брисела, средишта ЕУ. Ових дана био је гост Француског културног центра и Академије уметности у Новом Саду, где је приказан његов документарца који се тиче управо кризе евра.

На који начин ће ЕУ и Европска монетарна унија успети да преброде актуелну кризу?

— Криза државних дугова у Европи је мање финансијске, а више политичке природе. Пре годину дана усвојен је механизам финансијске солидарности, Европски фонд за финансијску стабилност, у који је унето 500 милијарди евра с надом да ће то помоћи да се заустави криза. Први пут је међу европским земљама показана оваква солидарност. Међутим, након годину дана криза се наставља. Зашто? Финансијска тржишта сматрају да се монетарна унија не може одржати без јединствене економске политике. Већ десет година постоји заједничка монета, али и 17 различитих економских политика. Тржишта, с друге стране, захтевају стварање европске федерације. Снажна федерација би спречила земље да скрену са заједничког европског пута у ризичне ситуације. Фонд солидарности сада добро функционише, али тржишта сматрају да Европа није добро одговорила на узроке кризе. Потребна је политичка одлука.

Каква би била та политичка одлука?

— Само стварање федерације. Дуго пратим европска питања и Жак Делор, Хелмут Кол и Франсоа Митеран су веровали да ће усвајање јединствене валуте створити федеративни шок, али се то није десило. Заправо је свака држава сматрала да ће од заједничке валуте добити путер, али да ће задржати своју економску сувереност. Тако је Грчка лагала у својим статистикама, Португал је повукао новац али га није искористио за економски развој, а у Шпанији и Ирској је тај новац повећао цене некретнина. Сваки пут када је Европска комисија покушавала да интервенише и каже им да не раде добро, они су се скривали иза своје суверености. Финансијска тржишта више не желе да трпе такво стање. Треба нам јединствена монета, а с њом и уједначене економске и буџетске политике. Или ће доћи до краја монетарне уније.

Шта је реалније: уједначавање економских политика свих земаља чланица, избацивање Грчке из еврозоне или крај монетарне уније?

— Распад монетарне уније се чини најмање реалним јер би то и сувише коштало. Дошло би до девалвације валута којима би се државе вратиле, немачка марка би отишла високо, а финансијска тржишта би додатно изгубила поверење, што би изазвало дугорочну рецесију. Земље еврозоне имају само један избор: даље интеграције. Што дуже буду чекале, то их све више кошта. Проблем је у томе што владе тих земаља не желе да се одрекну користи које имају од самосталних економских политика. Ту се владе понашају као да су синдикалци.

Када је кренула глобална економска криза, многе земље су трошиле огроман новац на стимулансе привреди да би је излечили, али се сада већина земаља окренула штедњи и рационализацијама. Како ће се Запад даље борити против кризе?

— Глобални проблем свих западних економија јесте велико задуживање. За две године њихови дугови су повећани између 20 и 30 процентних поена. Сада се поставља питање ко ће да врати те дугове. То је питање како за еврозону, која има своје посебне проблеме, тако и за Велику Британију, САД и Јапан. Припадам оној

школи мишљења која верује да ти дугови заправо никада неће бити враћени. Мислим да ће за неколико година западна економија да реструктурира тај дуг. То је теза коју заступају поједини немачки економисти: у једном тренутку европске земље, Велика Британија, Јапан и САД ће морати да оду пред Париски и Лондонски клуб поверилаца и реструктурирају те дугове. Уколико се то не деси, највећи део буџета тих земаља мораће да иде на враћање дугова, а то је нешто што од народа можете да тражите годину или две, али не и дуже. Уколико се не крене тим путем, могу се десити побуне јер људи неће желети да цео живот надокнађују дугове за које нису одговорни. Аргентина је имала побуну када јој је дуг био на нивоу 60 одсто бруто домаћег производа. Данас је средња стопа задужености у Европи 80 процената БДП-а!

В. Чворков